

poglavje z navedbo in opisom romarskih točk na Pohorju in Kozjaku. Predstavljene so pohorske in kozjaške cerkve, ki so privabliale romarje in planince od blizu in daleč.

Monografijo *Pohorje in Kozjak* bogati tudi obsežen seznam virov, ki zajema literaturo, časopisje ter ustne vire. Ker so natančnejši podatki navedeni pri posameznem besedilu, fotografiji ali razglednici v knjigi, je v končnem seznamu naveden le pregled relevantnih časnikov in časopisov ter revijalnega tiska. Enako velja za arhivsko, rokopisno, slikovno in drugo gradivo iz muzejev, arhivov in knjižnic ter zasebnikov. Dobrodošlo pa bi bilo krajevno in imensko kazalo.

Prav gotovo je monografija *Pohorje in Kozjak* avtorja Andreja Guliča pomembna domoznanska pridobitev, ki s pregledom planinskih koč in domov, razglednih in romarskih točk ter zdraviliških postojank na obeh Mariborčanom ljubih hribovjih zapolnjuje belo liso o tej tematiki za obdobje od konca 19. stoletja do prve polovice 20. stoletja. Hkrati pa upošteva sicer dokaj skromen nabor že zbranega in objavljenega gradiva in zapisov. Izjemnost monografije je, da presega dokumentarni pogled na obe pogorji le z vidika planinstva in turizma. Velik del objavljenega slikovnega gradiva (fotografije in razglednice) je redko viden ali pa celo prvič objavljen, besedila prinašajo natančne podatke, ki so preverljivi v dokumentih, za prijetno branje so nanzane številne zanimivosti. Prispevek monografije za pregled planinstva in turizma v obravnavanem obdobju bo gotovo ovrednoten s strani obeh strok. Glede vrednosti nove publikacije za področje domoznanstva in zgodovine

Maribora in njegovega zaledja, Pohorja in Kozjaka na preloma stoletja in v prehodu iz habsburške monarhije v novo državo, pa lahko sklenemo, da je dragocena pridobitev, tako po vsebinski, slikovni in oblikovni podobi. Ob tem pa je treba dodati, da je avtorju s sodelavci uspelo pregledati in pridobiti ogromno gradiva, slikovnega in arhivskega, tako iz javnih institucij kot iz zasebnih zbirk, ki pa ga je »preveril« tudi na terenu in sistematično uredil.

Ob koncu lahko zapišem: skrbno, natančno in novo!

Vlasta Stavbar

BIBLIOGRAFIJA MAG. FRANCA KUZMIČA: 1952–2018. Uredila dr. Klaudija Sedar. Petanjci: Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija; Murska Sobota: Pokrajinska in študijska knjižnica, Pokrajinski muzej, 2018, 69 str.

V založništvu Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota, Pomurskega muzeja Murska Sobota in Ustanove dr. Šiftarjeva fundacija Petanjci je izšla Bibliografija mag. Franca Kuzmiča, ki jo je pripravila in uredila dr. Klaudija Sedar. S knjigo so se omenjene ustanove še enkrat poklonile spominu na vsestranskega raziskovalca in odličnega poznavalca zgodovine Prekmurja, mag. Franca Kuzmiča, ki je umrl 6. aprila 2018 v Betlehemu in rodnemu Prekmurju zapustil izjemen strokovno-raziskovani in založniško-publicistični opus. Bibliografijo je oblikoval

Matej Končan, izšla pa je s finančno podporo Mestne občine Murska Sobota.

Avtorica spremne besede v publikaciji je direktorica Pomurskega muzeja in muzejska svetnica **Metka Fujs**. Med drugim je izpostavila, da je smrt prezgodaj prekinila delovno pot mag. Franca Kuzmiča, avtorja mnogih osebnih in tematskih bibliografij, ki so izjemen delovni pripomoček vsem, ki raziskujejo zgodovino Prekmurja ali iščejo literaturo za različne potrebe. »Bibliografije, biografije znanih Pomurcev in enciklopedični nabor podatkov o vrsti tem so bili v ospredju Kuzmičevega sistematičnega, skoraj štiridesetletnega dokumentiranja malodane vsega, kar mu je prišlo v roke. V tem smislu je bil vedno bibliotekar, ne glede na to, kam so se raziskovano in delovno usmerjala njegova mnogotera zanimanja«, je zapisala Fujsova in dodala, da je v spletni bibliografiji COBISS v osebni bibliografiji Franca Kuzmiča tipografsko razporejenih 483 enot. Med njimi so poleg bibliografij tudi izvirni znanstveni in strokovni članki, poljudni članki, prispevki in sestavki v znanstvenih in strokovnih monografijah, med katerimi je dve tretjini prevodov različnih, pretežno teoloških besedil. »Ob Kuzmičevem vsestranskem avtorskem delu se je težko ogniti ugotovitvi, da bi veliko tega, kar je raziskoval, zapisal in delil z vsemi, nekdo drugačnih ambicij prenesel v višji znanstveni naziv in krajši opus z večjo znanstveno težo. Toda potem to ne bi bil Franc Kuzmič, ki je zbiral, sproti zapisoval in objavljaj, predaval, učil in svetoval, se nesebično razdajal, a vendar ostajal ves čas strokovno in znanstveno suveren«, je posebej poudarila Metka Fujs v spremni besedi Kuzmičeve Bibliografije.

Nekaj globokih misli in vtisov iz Kuzmičevega bogatega in izredno ustvarjalnega življenja je strnil tudi častni škof Evangeličanske cerkve v Sloveniji **mag. Geza Erniša**. Najbrž ne naključno, saj je bil Kuzmič prijatelj mnogim tudi v Slovenski evangeličanski cerkvi. Teologija protestantsko-luteranske provinience mu ni bila tuja tudi zato, ker v sredico »svojega oznanjevanja postavlja Kristusa in njegov evangelij. Pastor Kuzmič (Franc Kuzmič je bil tudi pastor Binkoštna cerkve v Murski Soboti, op. avt.) je bil človek načel, trdne in globoke vere, prepričan, da je Božjo besedo tudi v današnjem svetu treba ljudem kar najbolj izvirno približati, pa vendar je bil odprt tudi do drugačnosti in drugih. Vse to ga je naredilo za vselej velikega, čeprav je bil značajsko in v vsakdanjosti preprost, pozoren in vljuden«, je zapisal škof Erniša.

Avtorica Bibliografije **dr. Klauđija Sedar** je izpostavila, da zajema Kuzmičeva Bibliografija bibliografske enote med leti 1969 in 2018 v kronološkem zaporedju, pri čemer so enote razdeljene v štiri sklope: na monografije in zaključena dela, na sekundarno avtorstvo, članke in druge sestavne dele in bibliografije. Skupaj je objavljenih 638 enot. Pod svoja dela se je najpogosteje podpisoval kot Franc Kuzmič, redko Feri Kuzmič. Predvsem pri kakšnih krajevnih prispevkih in poročilih se je podpisoval tudi krajše, kot F. Kuzmič, F. Ku. in F. K. »Zapustil je izjemen opus in zbranega ponujamo naprej vsem, ki si želijo boljši vpogled v podobo domoznastva Prekmurja, in vsem, ki to področje raziskujejo oz. ga bodo raziskovali, obnavljali ali izpopolnjevali svoje znanje«, je na predstavitvi publikacije v prepolni dvorani Pokrajinske

in študijske knjižnice v Murski Soboti, v kateri je mag. Kuzmič delal polnih 12 let, poudarila Klaudija Sedar. Na kratko se je dotaknila tudi njegove biografije, ki je objavljena tudi na začetku knjige. Mag. Franc Kuzmič je po študiju na Pedagoški akademiji v Ljubljani, na Filozofski fakulteti v Ljubljani, Biblijskem teološkem inštitutu v Zagrebu in Evangelijski teološki fakulteti v Osijeku na tej fakulteti tudi magistriral. Na začetku delovne poti je bil najprej po nekajletnem poučevanju na Srednji Ekonomski šoli v Murski Soboti 12 let bibliotekar in domoznanec v Pokrajini-

ski in študijski knjižnici Murska Sobota, nakar ga je pot vodila med muzealce. Bil je gostujoči profesor cerkvene zgodovine na teološki fakulteti v Osijeku, muzejski svetovalec, kustos pedagog in bibliotekar v Pomurskem muzeju v Murski Soboti. Leta 2012 se je upokojil, a je še naprej neutrudno raziskovalno, znanstveno in strokovno deloval na mnogih področjih in bil neizmerna zakladnica znanja. Zato so se nanj obračali mnogi in vsem je pomagal odstirati obzorja vedenja o pokrajini ob Muri.

Marjan Toš